

dvě hodnoty *OR*, které jsou spočítány z věcně nesrovnatelných studií, je i sebelepší statistický test předem diskvalifikován. Obdobně statistické srovnání hodnot obou ukazatelů odhadnutých ze zcela odlišných výběrů nebo populací může vést k velmi zkresleným závěrům. Přitom ale matematické vztahy umožňují takto nesrovnatelné odhady *OR* a *RR* dosadit a výpočet realizovat! Opět se setkáváme se skutečností, že znalosti a pozornost odborníka, který podstatě zkoumaného problému rozumí, jsou nenahraditelné. Zvláště u asociačních studií je nutné se přesvědčit, zda srovnáváme srovnatelné.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že vysvětlením testů v příkladech 3 a 4 problematika srovnávání různých odhadů *OR* a *RR* v našem seriálu končí, zdaleka tomu tak není. Tyto testy totiž řeší pouze srovnání dvou vzájemně nezávislých odhadů, resp. výstupů dvou vzájemně nezávislých asociačních studií. Avšak nemůžeme opomenout vzájemné srovnávání výstupů více než dvou studií, které je v klinickém výzkumu rovněž zcela běžné. Hovoříme o testování homogenity více odhadů *OR* nebo *RR*. Typicky takto posuzujeme míru shody různých mezinárodních studií zaměřených na stejný problém, s cílem jejich výsledky zobecnit (pokud se shodují) anebo rozporovat

(pokud jsou statisticky významně rozdílné). Tyto statistické postupy patří do oblasti tzv. metaanalýz klinických studií, které obecně definujeme jako postupy založené na statistické kombinaci výstupů již dříve publikovaných výsledků klinických studií. Věrohodnost těchto „nadstavbových“ analýz ovšem zásadně závisí na kvalitě srovnávaných studií a rovněž na správném statistickém srovnávání jejich výsledků. Metodice srovnávání mnohočetných odhadů *OR* a *RR* budeme věnovat příští díly seriálu.

Literatura

Altman DG, Bland JM. Interaction revisited: the difference between two estimates. *BMJ* 2003; 326(7382): 219.

CENA ČSNN 2012

1. cena časopisu

ČESKÁ A SLOVENSKÁ NEUROLOGIE A NEUROCHIRURGIE

2012

D. Školoudík^{1,2}, M. Kuliha^{1,2}, T. Jonszta³, R. Herzig¹

¹Komplexní cerebrovaskulární centrum, Neurologická klinika LF UP a FN Olomouc

²Komplexní cerebrovaskulární centrum, Neurologická klinika FN Ostrava

³Komplexní cerebrovaskulární centrum, Radiologická klinika FN Ostrava

Endovaskulární léčba ischemické cévní mozkové příhody – minimonografie

Cesk Slov Neurol N 2012; 75/108(6): 669–683